

Vejledning om håndtering af henvendelser til whistleblowerordningen i Danmarks Statistik

1. Indledning

Denne vejledning beskriver håndtering af henvendelser til whistleblowerordningen (herefter benævnt: WB-Ordningen) i Danmarks Statistik og behandling af de oplysninger, der sendes til ordningen.

Vejledningens primære målgruppe er de medarbejdere og ledere, der behandler henvendelser fra whistleblowere.

2. Anvendelsesområde

Ordningen er afgrænset til at omfatte mere alvorlige forhold såsom indberetninger vedrørende strafbare forhold, grove eller gentagne overtrædelser af lovgivningen, forvaltningsretlige principper eller væsentlige interne retningslinjer, f.eks. om tjenesterejser, modtagelse af gaver og regnskab, grove personrelaterede konflikter på arbejdspladsen, f.eks. grov chikane, herunder af seksuel karakter, samt bevidst vildledning af borgere og samarbejdspartnere.

Dette indebærer, at indberetninger om øvrige forhold, herunder overtrædelser af mindre væsentlige interne retningslinjer (f.eks. om sygefravær, rygning, alkohol, påklædning, brug af kontorartikler mv.) og mindre grove personrelaterede konflikter på arbejdspladsen, ikke omfattes.

Ved afgørelse af, om en henvendelse falder inden for anvendelsesområdet, kan der bl.a. lægges vægt på, at det anses for væsentligt, at ordningerne ikke erstatter den direkte og daglige kommunikation på arbejdspladsen om fejl og utilfredsstillende forhold mv. mellem kollegaer og chefer samt de almindelige medindflydelses- og samarbejdsregler.

Vejledningen er udformet med udgangspunkt i, at henvendelser modtages via Danmarks Statistiks Whistleblower-portal (herefter benævnt "portalen"), der kan sikre mulighed for fuld anonymitet for anmelderen. Derudover kan henvendelser også sendes via:

- Fysisk brev, som kan sendes anonymt, hvilket dog vil forhindre uddybende korrespondance. Brevet skal sendes til Danmarks Statistik, Sejrøgade 11, 2100 Khb. Ø – og mærkes Whistleblowerenheden.
- Blanket på intranettet, hvor man kan vælge at være anonym. Blanket-løsningen bliver først etableret ultimo november.
- Almindelig e-mail, der som udgangspunkt ikke sikrer anonymitet – med mindre den sendes fra en anonym mailadresse - men muliggør uddybende korrespondance. Mail skal sendes til whistleblower@dst.dk

Portalen giver alle Danmarks Statistiks ansatte / tidligere ansatte (f.eks. både deltids- og fuldtidsansatte) og samarbejdspartnere, herunder private virksomheder (eksempelvis leverandører og underleverandører, som har et mere kontinuerligt eller formaliseret samarbejde med Danmarks Statistik), mulighed for

via portalen at indsende oplysninger om ulovligheder eller andre alvorlige uregelmæssigheder i Danmarks Statistik uden at oplyse deres identitet og uden at risikere fx negative ansættelsesretlige konsekvenser.

3. Retningslinjer for behandling af henvendelser fra en whistleblower

Whistleblower-enheden i Direktionssekretariatet (herefter WB-funktionen) i Danmarks Statistik behandler henvendelser til ordningen og refererer i disse sager direkte til direktionen.

Behandling af sager om henvendelser efter denne vejledning sker i et sikkert og fortroligt miljø.

3.1. Modtagelse af henvendelser

Når en whistleblower indsender oplysninger via portalen, afgiver systemet et autosvar til whistlebloweren om, at henvendelsen er modtaget, og at vedkommende vil blive kontaktet så vidt muligt inden for 7 arbejdsdage.

Ved særligt hastende henvendelser bør whistlebloweren benytte sig af andre kanaler, fx henvendelse til politiet, hvis det drejer sig om strafbare forhold.

Portalen sender desuden automatisk en orienteringsmail til en særlig whistleblower-postkasse i WB-funktionen, som Direktionssekretariatets chef samt to udvalgte medarbejdere i WB-funktionen har adgang til. Ved modtagelse af orienteringsmail udpeger Direktionssekretariatets chef en sagsbehandler til sagen.

3.2. Oprettelse af sag

Sagsbehandleren i WB-funktionen opretter en journalsag i ESDH-systemet. Ved oprettelsen sættes en indblikskode på sagen, så kun Direktionssekretariatets chef samt to udvalgte medarbejdere i WB-funktionen kan se sagen. Sager og dokumenter skal navngives på en sådan måde, at det ikke ud fra titlerne er muligt at aflæse sagens indhold eller nærmere omstændigheder. Sagerne navngives efter følgende model:

"Henvendelse af [dd.mm.åå] til Danmarks Statistiks whistleblowerordning".

Sagen kører samtidig videre i portalen, hvor sagsbehandleren kan kommunikere med whistlebloweren.

3.3. Indledende vurdering

WB-funktionen vurderer indledningsvis, om de indsendte oplysninger er omfattet af ordningens formål og opgavebeskrivelse som beskrevet i "Fælles retningslinjer for whistleblowerordninger på statens område" <https://www.justitsministeriet.dk/wp-content/uploads/2020/10/Faelles-vejledning-for-whistleblower-ordninger-paa-statens-omraade.pdf>

WB-funktionens sagsbehandler kommunikerer i fornødent omfang med whistlebloweren via portalen med henblik på at sikre, at sagen oplyses tilstrækkeligt til, at dette kan vurderes.

Kommunikation med whistlebloweren forudsætter, at vedkommende følger med i sagen i portalen, da kommunikation vedrørende henvendelser uden angivelse af afsenderens identitet kun kan foregå via denne. Dette fremgår af teksten på portalen, som whistlebloweren præsenteres for i forbindelse med sin indgivelse af henvendelsen.

3.3.1. Henvendelser som vedrører andre myndigheder

Hvis henvendelsen vedrører en anden myndighed, sender WB-funktionen en meddelelse i portalen til whistlebloweren om, at vedkommende skal indsende oplysningerne til rette myndighed.

Hvis der er tale om en *anden myndighed, som er tilknyttet portalen*, gøres der samtidig opmærksom på, hvilken myndighed der efter Danmarks Statistiks vurdering er den rette modtager af henvendelsen, og at henvendelse direkte til rette myndighed via portalen er nødvendig for, at denne myndighed kan kommunikere med en whistleblower, der ikke ønsker at oplyse sin identitet. Det oplyses endelig, at det ikke er muligt for Danmarks Statistik at videresende sagen til en anden myndighed via portalen.

Hvis der er tale om en *anden myndighed, som ikke er tilknyttet portalen*, informerer WB-funktionen via portalen whistlebloweren om, hvilken myndighed der efter Danmarks Statistiks vurdering er den rette modtager af henvendelsen. Der gøres i disse tilfælde samtidig opmærksom på, at Danmarks Statistik ikke videresender henvendelse til den pågældende myndighed, medmindre whistlebloweren udtrykkeligt anmoder herom via portalen.

3.3.2. Henvendelser som vedrører Danmarks Statistik

Hvis WB-funktionen vurderer, at Danmarks Statistik er rette modtager af henvendelsen, orienterer WB-funktionen det medlem af direktionen, som har ansvaret for det område, henvendelsen vedrører. WB-funktionen drøfter henvendelsen med det relevante medlem af direktionen, og WB-funktionen iværksætter en indledende vurdering af forholdet og mulighederne for at oplyse sagen tilstrækkeligt. Hvis henvendelsen vedrører medlemmer af direktionen, drøfter WB-funktionen henvendelsen med rigsstatistikeren. Hvis henvendelsen vedrører rigsstatistikeren, retter WB-funktionen orienteringen til departementschefen.

WB-funktionen vurderer herefter sammen med det relevante medlem af direktionen, om oplysningerne angår forhold, som ligger inden for ordningens formål og opgavebeskrivelse, eller om sagen falder uden for ordningen og derfor skal oversendes til håndtering i en afdeling eller et kontor i Danmarks Statistik.

Vurderes det, at henvendelsen ligger inden for ordningens formål og opgavebeskrivelse, vurderer WB-funktionen sammen med det relevante medlem af direktionen, om der umiddelbart skal ske afvisning eller henlæggelse, eller om sagen skal undergives realitetsbehandling, jf. nedenfor, afsnit. 3.4 – 3.6.

Hvis det vurderes, at sagen skal realitetsbehandles, er det WB-funktionen, der forestår den videre sagsbehandling – eventuelt med inddragelse af ekstern konsulentbistand. Hvis henvendelsen vedrører et medlem af direktionen, aftaler WB-funktionen den videre proces med rigsstatistikeren.

WB-funktionens medarbejder kommunikerer under den indledende vurdering i fornødent omfang med whistlebloweren via portalen med henblik på at sikre, at sagen oplyses tilstrækkeligt til, at dette kan vurderes.

3.4. Afvisning

Hvis det allerede under den indledende behandling bliver klart, at oplysningerne angår forhold, som falder uden for ordningens formål og opgavebeskrivelse, eller at henvendelsen er indgivet af en person, der ikke er omfattet af ordningens målgruppe, afviser WB-funktionen efter forelæggelse for det relevante medlem af direktionen sagen med en tilbagemelding til whistlebloweren herom.

Afgørelsen om afvisning journaliseres, og sagen markeres som lukket i portalen.

3.5. Henlæggelse

Hvis det allerede under den indledende vurdering bliver klart, at det ikke er muligt at oplyse sagen tilstrækkeligt til, at den kan undergives realitetsbehandling som whistleblower-sag, henlægger WB-funktionen efter forelæggelse for det relevante medlem af direktionen sagen med tilbagemelding til whistlebloweren herom.

Afgørelsen om henlæggelse journaliseres, og sagen markeres som lukket i portalen.

3.6. Realitetsbehandling

Hvis henvendelsen angår et kvalificeret og dokumenterbart forhold, dvs. et forhold, som kan anses for groft eller væsentligt og gentaget, og der er mulighed for at oplyse sagen tilstrækkeligt, foretager WB-funktionen de relevante undersøgelser – eventuelt med inddragelse af ekstern konsulentbistand.

I forbindelse med realitetsbehandlingen er det vigtigt at være opmærksom på at inddrage både relevante oplysninger internt i Danmarks Statistik og i relevant omfang fra eksterne myndigheder samt offentlige tilsynsorganer.

Udfaldet af en undersøgelse kan fx være, at Danmarks Statistik:

- Udtaler sin opfattelse af sagen over for den relevante enhed eller medarbejder(e), herunder med kritik, anbefalinger eller henstillinger.
- Underretter direktionen om resultaterne af undersøgelsen.
- Iværksætter ændring af interne retningslinjer eller lignende.
- Indleder personalesag (fx disciplinær- eller afskedigelsessag) mod relevante, involverede medarbejdere.
- Overdrager sagen til politiet eller anden relevant myndighed med henblik på efterforskning af muligt strafbare forhold.
- Iværksætter kontraktretlige konsekvenser (fx ophævelse af kontrakt) i tilfælde, hvor sagen vedrører alvorlige fejl eller forsømmelser begået af en samarbejdspartner.
- Overdrager sagen til videre behandling hos den relevante afdeling, det relevante kontor eller en anden myndighed i tilfælde, hvor undersøgelserne har vist, at oplysningerne angår forhold, der ikke kan anses for omfattet af ordningernes anvendelsesområde (fx overtrædelse af mindre væsentlige interne retningslinjer eller mindre grove personrelaterede konflikter på arbejdspladsen).
- Henlægger sagen med henvisning til, at det ikke er muligt at oplyse sagen tilstrækkeligt.

3.7. Afslutning af sager efter realitetsbehandling

WB-funktionen afslutter sin behandling med en redegørelse til det relevante medlem af direktionen om, hvad undersøgelsen har vist, og hvad WB-funktionen finder, at undersøgelsen giver anledning til.

WB-funktionens redegørelse skal desuden indeholde udkast til afgørelse, som kan sendes til whistlebloweren medmindre det vurderes, at der som følge af fx forvaltningsretlige regler eller regler om tavshedspligt ikke kan gives meddelelse til whistlebloweren.

Når indstillingen er tiltrådt, orienterer WB-funktionen whistlebloweren om afgørelsen, journaliserer afgørelsen, lukker sagen i ESDH-system og markerer sagen som lukket i portalen.

4. Særlige forhold ved sagsbehandlingen i whistleblower-sager

4.1. Whistleblowerens identitet

En whistleblower har ikke flere rettigheder end andre parter i forvaltningsretlige sager, uanset at vedkommende indsender oplysninger via portalen.

Hvis whistlebloweren ikke har oplyst sin identitet, betragtes vedkommende som anonym. Har whistlebloweren derimod valgt at oplyse om sin identitet, vil Danmarks Statistik ikke kunne sikre vedkommende anonymitet, og Danmarks Statistik vil i nogle tilfælde kunne være forpligtet til at videregive oplysninger om pågældendes identitet. Dette vil fx kunne være tilfældet, hvis henvendelsen giver anledning til at overdrage sagen til politiet med henblik på efterforskning af muligt strafbare forhold.

Whistlebloweren bliver endvidere på portalen gjort opmærksom på, at Danmarks Statistik helt undtagelsesvis kan være nødsaget til at indhente og videregive oplysninger om whistlebloweren, selvom denne har valgt ikke at oplyse sin identitet eller kontaktoplysninger. Dette vil navnlig kunne være relevant for at afværge forbrydelser, der kan indebære fare for statens sikkerhed eller menneskers liv eller helbred.

4.2. Henvendelser om repressalier og lignende mod en whistleblower

En whistleblower kan via portalen henvende sig med oplysning om, at det har haft negative konsekvenser i form af repressalier og lignende for en whistleblower at indgive oplysninger til ordningen.

I sådanne tilfælde skal rigsstatistikeren orienteres. Dette sker med henblik på at øge beskyttelsen af ansatte, som vælger at foretage til en indberetning.

I øvrigt behandles sådanne henvendelser som udgangspunkt efter samme proces, som andre henvendelser til ordningen.

4.3. Spørgsmål om straffe- eller ansættelsesretlige sanktioner

I forbindelse med behandling af henvendelser til ordningen er det væsentligt løbende at være opmærksom på, om undersøgelsen får karakter af eller giver anledning til at overveje eller indlede en egentlig strafferetlig efterforskning. Hvis de oplysninger, der er modtaget, giver anledning til mistanke om et strafbart forhold, skal bestemmelserne i retsplejeloven iagttages.

I sådanne situationer vil WB-funktionen straks indstille den videre sagsbehandling og rette henvendelse til det relevante medlem af direktionen med henblik på afklaring af, om der skal ske overdragelse (anmeldelse) til politiet eller anden relevant myndighed med henblik på iværksættelse af en egentlig efterforskning.

I det omfang, der er tale om mistanke rettet mod konkrete personer, er det væsentligt løbende at være opmærksom på, om der kan opstå spørgsmål om ansættelsesretlige konsekvenser. I sådanne situationer er det særligt vigtigt at sikre rettidig inddragelse af Danmarks Statistik HR-afdeling, Danmarks Statistiks direktion og/eller rigsstatistikeren.

Det vil ligeledes være særligt vigtigt at sikre rettidig inddragelse af Danmarks Statistik HR-afdeling, Danmarks Statistiks direktion og/eller rigsstatistikeren i tilfælde, hvor en henvendelse handler om, at en tidligere whistleblower er blevet udsat for repressalier som følge af sin henvendelse.

Undersøgelser og eventuelle sanktioner følger i øvrigt den almindelige praksis på området. Det vil fx sige, at hvis undersøgelsen giver anledning til disciplinær- eller afskedigelsessager, følges normal praksis i forhold til undersøgelse og sanktionsudmåling i sådanne personalesager.

4.4. Øvrige retningslinjer for sagsbehandlingen

4.4.1. Forholdet til forvaltningsretten og persondatalovgivningen mv.

De almindelige forvaltningsretlige regler (bl.a. krav til afgørelseres begrundelse, partshøring, klagevejledning og vejledningspligt) samt de databeskyttelsesretlige regler finder som udgangspunkt anvendelse på disse sager i forhold til såvel whistlebloweren som eventuelle andre parter (fx indklagede medarbejdere), som er omfattet af henvendelsen.

Dog kan det forhold, at whistlebloweren ikke har opgivet sin identitet og dermed ønsker at blive behandlet som anonym, indebære, at det ikke i alle tilfælde er muligt at opfylde sådanne krav.

4.4.1.1. Whistleblowerens og indberettedes rettigheder i forhold til forvaltningslovens regler mv.

WB-funktionen tager stilling til, i hvilket omfang whistlebloweren og indberettede skal orienteres om eller inddrages i sagsbehandlingen.

Både whistlebloweren og indberettede bør som udgangspunkt i hvert fald modtage en orientering/underretning, når sagen er afsluttet. I den forbindelse bør der normalt oplyses om udfaldet af sagen/henvendelsen. Orientering/underretning kan dog i visse tilfælde være begrænset af regler om tavshedspligt mv.

Hvis der som led i sagen træffes en egentlig forvaltningsretlig afgørelse, finder forvaltningslovens regler om fx begrundelse, partshøring og klagevejledning anvendelse.

Anmodninger om aktindsigt i Danmarks Statistiks behandling af henvendelser til ordningen skal sendes til WB-funktionen for at blive behandlet eller visiteret. WB-funktionen tager i den forbindelse stilling til, om anmodningen skal behandles efter forvaltningsloven eller offentlighedsloven.

4.4.1.2. Whistleblowerens, indberettedes og andre registreredes rettigheder i forhold til persondatalovgivningen

Ordningen og de oplysninger, der sendes ind via ordningen, er som udgangspunkt omfattet af reglerne om databeskyttelse, herunder persondataforordningen og databeskyttelsesloven. De rettigheder, der følger heraf, gælder som udgangspunkt for alle registrerede i sagen (dvs. såvel whistlebloweren og den indberettede som eventuelle andre registrerede personer).

Hvis whistlebloweren vil gøre brug af disse rettigheder, skal vedkommende oplyse og bekræfte sin identitet, så sagsbehandleren kan finde personens oplysninger og være sikker på, at de ikke sendes til forkerte modtagere.

Rettighederne for de registrerede i sagen omfatter:

a) Oplysningspligt

Hvis der er sendt oplysninger ind om en bestemt person (indberettede), skal denne person som udgangspunkt have besked om, at der behandles oplysninger om pågældende samt om formålet med behandlingen af oplysningerne og om eventuelle modtagere af oplysningerne.

b) Retten til indsigt

En person kan bede om at få at vide, hvilke oplysninger om personen selv, som en myndighed behandler, herunder i whistleblowersager. Ud over retten til at få bekræftet, at der behandles oplysninger om personen, har pågældende krav på at få besked om en række oplysninger om behandlingen (formål med behandlingen mv.) og til at få udleveret kopi af oplysningerne.

c) Retten til at kræve berigtigelse, sletning og begrænsning

En registreret kan gøre indsigelser mod Danmarks Statistiks behandling af oplysninger om personen og eventuelt kræve, at oplysningerne bliver slettet eller berigtiget eller at behandlingen af oplysningerne bliver begrænset.

4.4.2. Fortrolighed og klassificerede oplysninger

Alle involverede sagsbehandlere mv. har pligt til at holde sagen i fortrolighed og herunder behandle dens oplysninger i overensstemmelse med de til enhver tid gældende retningslinjer herom.

Alle involverede sagsbehandlere har endvidere pligt til at behandle eventuelle klassificerede oplysninger, som de måtte blive bekendt med som led i behandlingen af henvendelser til ordningen, i overensstemmelse med Danmarks Statistiks særlige retningslinjer for indberetning af klassificerede oplysninger, som ikke kan deles i det åbne system.

5. Statistik og orientering

WB-funktionen fører en fortegnelse over antal henvendelser til ordningen, herunder oplysninger om sagens udfald (videresendelse, afvisning, henlæggelse, udfald af realitetsbehandling).

WB-funktionen orienterer kvartalsvis direktionen om antallet og udfaldet af de indkomne sager, ligesom Samarbejdsudvalget også kvartalsvis vil blive orienteret.